

ראשית דבר

עוד שנה אקדמית חלפה לה ביעף ואנו מוציאים בסיומה את הגיליון השמיני של "על המפה" המציג חלק מפעילות המחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית בתשע"ה, הן במחקר והן בהוראה: אירועים עיקריים, מחקרים חדשים, פרסים, ועוד. תודות למירי שמידע על העיצוב הגרפי, לשרה פוקס על העריכה הלשונית ולכל הכותבים והצלמים. בברכת **שנה טובה** ופזמון לכל ידידי המחלקה, בוגריה, תלמידיה וחברי הסגל, פרופ' אפרת מורין, ראש המחלקה.

הקמת הדגם הטופוגרפי של ירושלים לזכרו של הרצל (הרצי) הלוי הי"ד

יומיים לפני יום הזיכרון לחללי צה"ל הועבר למחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית דגם טופוגרפי של ירושלים. הדגם הוקדש לזכרו של הרצל (הרצי) הלוי הי"ד, תלמיד המחלקה לגאוגרפיה, שלחם במלחמת ששת הימים כצנחן בקרב על ירושלים, ונפל בקרב בכ"ח באייר תשכ"ז (7.6.1967) שעות אחדות לפני שחרור העיר העתיקה.

קוק), נולד בבית החולים 'הדסה' שעל הר הצופים בירושלים. אח לשלמה (מומו) ולמירי. למד בבית הספר 'מעלה' בירושלים ביסודי ובתיכון והיה תלמיד מצטיין. בגיל עשר הצטרף לשבט הצופים הדתיים 'משואות'. התחיל כחניך, המשיך כמדריך ובגיל שש-עשרה כבר היה מרכז השבט. השקיע רבות בפעילות החינוכית ובהטמעת הנאמנות למסורת ישראל וערכיה ולאהבת הארץ וירושלים בקרב חניכיו.

בקיץ תש"ך נשלח מטעם הצופים להדריך נוער יהודי בארה"ב. באישיותו רבת הקסם, בידע הרחב שלו, בגישתו הרצינית ובמנהיגותו השפיע רבות על מדריכים וחניכים, והיו ביניהם גם כאלה שעלו לארץ. במסגרת שירותו הצבאי עבר את האימון

הדגם נחנך מיד לאחר יום שחרור ירושלים, בתאריך ט' בסיון תשע"ה (27.5.2015) במעמד נשיא האוניברסיטה העברית, סגל המחלקה לגאוגרפיה, קרובי משפחה, חברים ותלמידי המחלקה.

דגם זה מנציח כראוי את הרצי שנולד בירושלים ובה גדל, למענה לחם ונפל על שחרורה. עיון בספר שיצא לזכרו זמן קצר לאחר נפילתו: 'אם אשכחך', מלמד אותנו על עקרונות מרכזיים שהנחו את הרצי בחייו הקצרים: חינוך בני נוער בארץ, הקשר בין ישראל לגולה, ידיעת הארץ ואהבת המולדת וירושלים - כל אלה באים לידי ביטוי בדגם הטופוגרפי.

רקע ביוגרפי: הרצל (הרצי) הלוי, בן חיים שלום וצילה (לבית

על הדגם: סיפור תולדותיה של ירושלים מגוון מכפי שדגם אחד יוכל להציג, חילופים רבים של תרבויות ושליטים השפיעו על גודלה, על אופיה ועל בנייניה. לכן הדגם מציג את התשתית הטופוגרפית הטבעית שעליה נבנתה העיר. את תולדותיה של העיר בתקופות השונות, את התפתחותה ואת מערכות התחבורה שלה, יציגו על גבי הדגם באמצעות תמונות ומפות שיוקרנו עליו באמצעות מערכת הקרנה מיוחדת, כך שכל תקופה או נושא יזכו לייצוג משלהם. הדגם נוצר על ידי חברת מה-טוב פתרונות המחשה ביציקת אלומיניום בקנה מידה של 1:2000 ובהגזמה אנכית של 1:2 על פי נתוני טופוגרפיה מהמרכז למיפוי ישראל.

המתקדם בנח"ל המוצג. לאחר השחרור יצא כשליח להדריך במחנה נוער יהודי בסקנדינביה. הרבה לטייל ולסייר בארץ ובחו"ל, כשמצלמתו בידו, וצילם בעין בוחנת ורגישה טבע, נופים, פרחים, תופעות גאוגרפיות וגאולוגיות, אתרים, תשתיות ומערכות אורבניות.

הרצי למד באוניברסיטה העברית בירושלים כלכלה וגאוגרפיה, תוך הדגשת תחום הגאוגרפיה העירונית, ומתוך תפיסה שהגאוגרפיה המודרנית היא יסוד לתכנון החיים האנושיים בעולמנו. במקביל ללימודיו עבד במחלקה לכלכלה ותכנון של משרד התחבורה.

בקץ תשכ"ו נשא לאשה את יפה לבית מלצר. חצי שנה לאחר נפילתו נולדה בתו אודית ("אוד מוצל מאש").

מפגש בוגרים ויום עיון השנתי של המחלקה לגאוגרפיה

יום העיון השנתי ומפגש הבוגרים של המחלקה לגאוגרפיה התקיים ב-4 בדצמבר 2014. יום העיון החל בשעות הצהריים בסיוורים ברחבי ירושלים, שבהם היה אפשר לראות, לשמוע וללמוד ממרצי המחלקה ומתלמידיה על שינויים בקו הרקיע של ירושלים, על רעידות אדמה היסטוריות בעיר העתיקה ועל קבורה ייחודית בירושלים בימי הבית השני. בהמשך, ולאחר התכנסות ברחבת המחלקה לכיבוד טעים ולצפייה בפוסטרים מעניינים שהכינו והציגו תלמידי המחקר, התכנסו כולם לטקס חגיגי, שבו חולקו פרסים ומלגות לסטודנטים מצטיינים של המחלקה, ובכלל זה לעוזרי הוראה מצטיינים, פרסי הצטיינות בגאואינפורמטיקה, פרס לזכר פרופ' שלום רייכמן ופרס לזכרו של פרופ' דב ניר. במסגרת יום העיון התקיים השנה פאנל בהנחייתו של ד"ר אמילי סילברמן בנושא חשיבות העיצוב העירוני, בהשתתפותם של ראש התכנית לעיצוב עירוני בבצלאל, ד"ר אלס ורבקל, אדריכל העיר ירושלים, עופר מנור, ושותפה מקימה בחברת "סאיה", האדריכלית קרן לי בר סיני. ביום העיון ומפגש הבוגרים השתתפו מעל 130 בוגרים, סטודנטים ואנשי סגל, והוא התאפשר תודות לתרומתה של גב' נעמי כגן.

בוגרים המעוניינים לקחת חלק בארגון בוגרי המחלקה לגאוגרפיה ובניהול פעילויות ארגון הבוגרים מוזמנים ליצור עמנו קשר.

sarita@savion.huji.ac.il

יום העיון ומפגש הבוגרים הבא עתיד להתקיים ב-14 בדצמבר 2015

בהמשכו של כנס האגודה הגאוגרפית שיתקיים השנה באוניברסיטה העברית, והוא מאורגן על ידי מחלקתנו.

ובקרו: כנס האגודה הגאוגרפית

יתקיים באוניברסיטה העברית בחנוכה, ה-14-13 בדצמבר, 2015:

המחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית בירושלים תארח השנה את כנס האגודה הגאוגרפית הישראלית שיתקיים במהלך חג החנוכה. הכנס יעמוד בסימן שנת ה-90 שנה לפתיחתה של האוניברסיטה העברית ויכלול אירועים לציון המאורע. הכנס יכלול מושבי מליאה עם הרצאות אורחים מחו"ל, מושב מליאה שיוקדש לעיר ירושלים, מושבים מקצועיים שייצגו את תחומי המחקר הגאוגרפיים השונים, מושבים של שולחנות עגולים, שבהם יידונו נושאי תכנון, פיתוח עירוני וסביבה שעל סדר היום הציבורי, סדנאות בתחום הגאואינפורמטיקה, ובסוף היום השני של הכנס יתקיים מפגש הבוגרים ויום העיון השנתי של המחלקה.

אתר הכנס: <http://ccg.huji.ac.il/conference/index.html>

על האגודה הגאוגרפית

על ההזדמנות שבאגודה הגאוגרפית הישראלית, מכתב מנשיא האגודה הגאוגרפית, פרופ' טל סבוראי:

סטודנטים ובוגרים יקרים,

פרופ' טל סבוראי

המחלקה לגאוגרפיה באוניברסיטה העברית היא מוסד חשוב המעמיד דורות של גאוגרפים מקצועיים בעלי תואר בוגר, מוסמך ודוקטור. זה מספר שנים שגאוגרפים רבים משתלבים, עם סיום לימודיהם, במשק הישראלי בתפקידים שונים בעולם התכנון, בתחומי מערכות המידע הגאוגרפיות ובייעוץ סביבתי. עם העלייה התלולה בזמינות של אמצעי הרישות האינטרנטיים ושל חומר מקצועי, גדלה החשיבות של שיתוף פעולה של פרטים באמצעות התאגדות מקצועית חזקה ויעילה. היכולת לחלוק חומר מדעי ומקצועי, מידע על אפשרויות תעסוקה, כלי תוכנה חדשים ומידע על רגולציה או כוונות של מקבלי ההחלטות בהחלט יוצרת הזדמנות לרב-שיח מפרה בין סטודנטים, גאוגרפים מקצועיים ואנשי אקדמיה. אנו חיים בחברה אוריינית ויתרון גדול בידו של מי שמעודכן בכל ההיבטים. האגודה הגאוגרפית הישראלית מקיימת כנסים יומי, עיון, סיורים, ירידי תעסוקה, היא מפיצה ותומכת בפרסומים מקצועיים בעברית, מקשרת בין המחלקות לגאוגרפיה בארץ, עובדת עם המפכ"רית ומשרד החינוך על הוראת הגאוגרפיה ועוד ועוד. אנו חיים בעידן בו ההצטרפות לאגודה מקצועית כמו האגודה הגאוגרפית מהווה הזדמנות חשובה לחיזוק היכולות המקצועיות שלנו. האגודה גם תומכת ומכוונת את חבריה אשר יכולים להתאחד במקרים בהם צצה מטרה משותפת ויש כאלו הרבה בעולם המודרני. אני קורא לכם להכנס לאתר האגודה, ללמוד על פעילותה ולהירשם כחברים וכן להצטרף לרשימת התפוצה שלנו. יתר על כן, האגודה הגאוגרפית משועת לידדים עובדות שיוכלו לקדם את פעילותה כדי להגדיר בצורה טובה יותר את המקצוע בפני מקבלי ההחלטות וכדי לחלוק ידע, צרכים ומשאבים. מאד חשוב שהדור הצעיר של הסטודנטים והבוגרים יירתם להתוויית הקו המנחה של האגודה ופעילותה. כי מה שתעשו עכשיו זה מה שיהיה לכם בעתיד ! וקידום המקצוע בו אתה עוסק הוא אחת המטרות החשובות של אדם בהיבטים מקצועיים. בנוסף, כנס האגודה הגאוגרפית יתקיים השנה אצלכם במחלקה. זוהי הזדמנות נהדרת להשתלב בפעילויות האגודה וללמוד עוד על האפשרויות הטמונות בגאוגרפיה העכשווית. בהצלחה רבה בכנס ובהמשך פעילותכם כגאוגרפים מקצועיים.

אתר האגודה: <http://www.geog.bgu.ac.il/IGA>

בכל שאלה ניתן לפנות אלי או לד"ר אורן אקרמן המזכיר בכתובות הדוא"ל שבאתר.

פרופ' טל סבוראי

נשיא האגודה הגאוגרפית הישראלית

כנס גאוגרפיה הסטורית וחלוקת פרס אמזלג

כנס ארצי של גאוגרפים-היסטוריים התקיים במחלקה ב-19 במאי, בהשתתפות עשרות חוקרים וסטודנטים מתקדמים בתחום מרחבי ישראל. הכנס, שאורגן בידי ריכב (בוני) רובין ורני אהרנסון, כלל ארבעה מושבים שונים. במושב הפותח הרצה יהושע בן-אריה על השפעות המקצוע באנגליה וארה"ב על זה הישראלי, מנקודת מבטו האישית. המושב השני הוקדש לחלוקת פרס אמזלג לעבודות גמר מצטיינות לתואר השני. המושב הבא של הכנס נערך כ'שולחן עגול' בנושא 'הגאוגרפיה ההיסטורית הישראלית מההווה לעתיד', בהשתתפות חוקרים ותיקים יותר ופחות - ארנון גולן, בוני רובין, דורון בר, רן אהרנסון. מושב הסיום הוקדש להרצאתו של Prof. Michael Conzen מאוניברסיטת שיקגו ואורח המחלקה, על 'Urban Historical Atlases: Conceptualization, Production, and Intellectual Value'. בסיומו הציג האורח אתגר לכולנו: הכנת אטלס עירוני היסטורי של ירושלים. אתגר אחר, שכבר נענה על ידי נציגים של מוסד אקדמי כחלק מהתגובות להצלחתו הרבה של הכנס אצלנו, היה קיום של כנס גאוגרפי-היסטורי ארצי דומה בשנה הבאה.

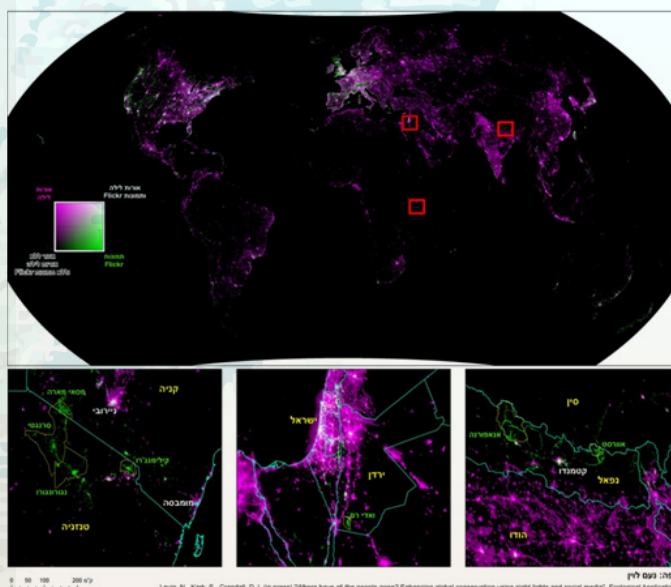

מחקרים ופרסומים נעם לוין /

איפה האנשים כולם? שילוב נתונים של חישה מרחוק ורשתות חברתיות מקוונות למחקר ותכנון שמורות טבע

פרופ' נעם לוין

בעוד שבשנים האחרונות יש התקדמות בהבנה של פעילות אנושית בסביבות עירוניות, המידע המרחבי אודות פעילות אנושית באזורים טבעיים ומרוחקים מועט ביותר. הדבר נכון בייחוד כאשר מעוניינים לקבל מידע מרחבי בסקלה העולמית על המקומות שאליהם מגיעים אנשים ושלחם רצוי לתת תשומת לב בתכנון שמירת טבע. במחקר שנעשה תוך שיתוף פעולה עם פרופ' דייוויד קרנדל (David Crandall) ופרופ' סלעית קרק פיתחנו גישה חדשה למיפוי מספר המבקרים הנמצאים מחוץ למרכזי אוכלוסייה.

במחקר זה שילבנו נתונים הכוללים נתוני רשתות חברתיות מקוונות עם נתונים שמקורם בהדמאות לוויין, תוך שימוש בכלים של חישה מרחוק. חילצנו את הקואורדינטות של יותר מ-150 מיליון צילומים מאתר האינטרנט Flickr, שבו אנשים משתפים תמונות שצילמו, על מנת למפות היכן אנשים מבקרים. כמו כן השתמשנו בנתוני אורות לילה בסקלה עולמית בין השנים 2004-2012 ומיפיו אזורים עירוניים ומרכזים תעשייתיים. זיהינו אזורים טבעיים המושכים מבקרים, תוך אפיון אזורים חשוכים שבהם היה מספר גבוה של צילומים (וביקורים). מצאנו שהמספר של צלמי Flickr בשמורות טבע הוא אומדן אמין למספר המבקרים שנספרו בשמורות ($r=0.8$).

שמורות הטבע המצולמות ביותר בעולם לפי Flickr היו יוסמיטי (Yosemite) וילוסטון (Yellowstone) בארה"ב, ואזור האגמים (Lake District) והפארק במחוז פיק (Peak District) שבאנגליה. איתרנו במחקר אזורים טבעיים לא מוארים שמבקרים רבים מגיעים אליהם, אך הם אינם מוגנים, כגון הפנטאנל (Pantanal) בברזיל והסאלאר דה אויוני (Salar de Uyuni) בבוליביה. גישה זו מדגימה את האפשרות לשלב נתוני חישה מרחוק עם נתוני רשתות חברתיות בתחום חדש הנקרא Big data, על מנת לזהות לחצים אנושיים על אזורים טבעיים מחד גיסא, והזדמנויות לממשק וניהול עתידי של שטחים פתוחים מאידך גיסא.

מאמר זה יתפרסם בקרוב בכתב העת Ecological Applications :

Levin, N., Kark, S., & Crandall, D. (2015). Where have all the people gone? 'Enhancing Global Conservation Using Night Lights and Social Media. Ecological Applications.

ערן פייטלסון /

גיבוש חבילות מדיניות לחיזוק מבני מגורים בפריפריה

בישראל התרחשו בעבר רעידות אדמה חזקות שגרמו להרס נרחב. בשל מיקומה של ישראל לאורך השבר הסורי-אפריקני אין ספק שצפויות בישראל רעידות אדמה גם בעתיד. מידת הנזק שיגרמו רעידות אדמה אלו תהיה במידה רבה פונקציה של איכות הבניה. תקני הבניה בנוגע לרעידות אדמה נכנסו לתוקף בשנת 1980. אי לכך כל המבנים שנבנו לפני 1980 נחשבים כמבנים הנתונים בסיכון. מדובר בכ-40 אלף מבנים הכולל כ-810 אלף יחידות דיור.

כדי להתמודד עם סכנה זו אושרה לפני עשור תמ"א 38. התמ"א באה לתמרץ חיזוק מבנים שנבנו לפני 1980 באמצעות מתן זכויות בניה. אך לאחר עשור מתברר שעד כה חוזקו פחות מ-5% מהמבנים שבסכנה וכ-15 אלף יחידות דיור, שהן פחות מ-2% מכלל הדירות שבסיכון. יתר על כן, המבנים שחוזקו נמצאים רובם ככולם במרכז הארץ, באזורים שבהם ערכי הקרקע גבוהים. לעומת זאת לא חוזקו כמעט מבנים באזורים החשופים לרמות הסיכון הגבוהות ביותר. במקומות שבהם התממשה התכנית היא הביאה להיווצרות בעיות אורבניות, שכן תוספת יחידות הדיור פטורה מהיטלי השבחה ואינה מלווה בתשתיות ובשירותים המתאימים.

בגלל קשיים אלו הוכן מחקר, במימון משרד המדע והוועדה הבין-משרדית לרעידות אדמה, שבא לזהות כלים שבאמצעותם אפשר לחזק מבנים כנגד רעידות אדמה גם בפריפריה, קרי: ללא תוספת יחידות דיור. בצוות המחקר שהובילו פרופ' ערן פייטלסון מהאוניברסיטה העברית וד"ר מיה נגב מאוניברסיטת תל אביב, עם אהוד סגל, דוקטורנט בביה"ס למדיניות ציבורית באוניברסיטה העברית ובשיתוף עם פרופ' יגאל שוחט מאוניברסיטת בן גוריון ופרופסור אמנון רייכמן מאוניברסיטת חיפה, גובשו שלוש חבילות מדיניות. חבילת מדיניות היא צירוף מובנה של אמצעי מדיניות שבאים להשיא את הסינרגיה בין אמצעי המדיניות, תוך התייחסות לשיקולי הישגות של האמצעים וסיכויי אימוץ הכלים השונים. החבילות נבדלות בגורם שמוביל כל אחת מהן: הממשלה (משרד הבינוי), הרשויות המקומיות או בעלי הנכסים. כל חבילה כוללת כלים מימוניים, מנהליים, מוסדיים, וטכניים. בכל חבילה בעלי הנכסים מקבלים סיוע מקצועי וסיוע במימון, בין אם בצורת מענקים (תוך זיהוי מקורות המימון לכך) ובין אם באמצעות ערבויות ממשלתיות למשכנתאות. כמו כן זוהו שורה של אמצעים שיש לנקוט בכל מקרה, כגון מיפוי המבנים הנתונים בסיכון, סיווגם בהתאם למידת הסיכון, הכשרת כוח אדם מתאים, וקביעת תקנים ואישור טכנולוגיות לחיזוק מבנים.

פרופ' ערן פייטלסון

ספרים שראו אור לאחרונה

עמוס פרומקין/ אטלס מערות

מדבר יהודה וספר המדבר, יצא לאור מטעם המרכז לחקר מערות (מלח"ם, במחלקה לגאוגרפיה) בהוצאת מאגנס.

פרופ' עמוס פרומקין

באטלס נכללות מפות מפורטות של רוב מערות הגיר הגדולות בישראל, ובהן מערות מבוכ מסועפות. האטלס נערך על ידי פרופ' עמוס פרומקין ונכתב על ידי שמונה אנשי צוות המלח"ם. נכללות גם מערות שהתפרסמו בזכות המגילות והמטמונים שהוטמנו בהן לפני אלפי שנים, וכן כמה מהמערות שהן בין המעניינות ביותר באזורים הצחיחים בעולם. מערות המדבר יבשות ומוגנות מארזיה של פני השטח, ולפיכך הן משמרות בתנאים מצוינים עדויות לשינויים סביבתיים ופעילות טבעית ואנושית. האטלס כולל

את מדבר יהודה ואת רצועת ספר המדבר, שהיא אזור מעבר בין האזור הים-תיכוני במערב למדבר שבמזרח.

המבואות של האטלס מציגים את התחומים העיקריים שבהם מערות המדבר תורמות מידע, והם מסייעים להבנת מונחים, תופעות, תקופות ותהליכים המוזכרים בערכי האטלס. מילון אלפביתי קצר של מונחים בסוף האטלס מסייע בקריאתו. האטלס מתעד עבודת צוות בת עשרות שנים של מחקר בשדה ובמעבדה במסגרת המלח"ם (המרכז לחקר מערות במחלקה לגאוגרפיה) וגופים נוספים.

מחקרי המלח"ם בעשרות השנים האחרונות נועדו לבחון היבטים שונים של המערות, אגב שימת לב לצורתן של המערה, למבנה הסלע שהיא מורכבת ממנו ולמאפיינים המיוחדים שלה. האטלס מתעד במדויק את המערה על כל החללים שהתפתחו בתוכה. במסגרת מלח"ם נערכו בהתאם לכך סקרים שיטתיים שמטרתם לתעד את המערות, למפותן ולתארן. במערות מסוימות מתוארים גם ממצאי מחקרים ייעודיים, שתורמו להעמקת הידע הגאולוגי, הארכיאולוגי והביולוגי. האטלס נערך במטרה לשלב בו מידע עדכני ושימושי למערינים, אנשי ידיעת הארץ, סטודנטים וחוקרים.

קובי כהן-הטב ונעם שובל/

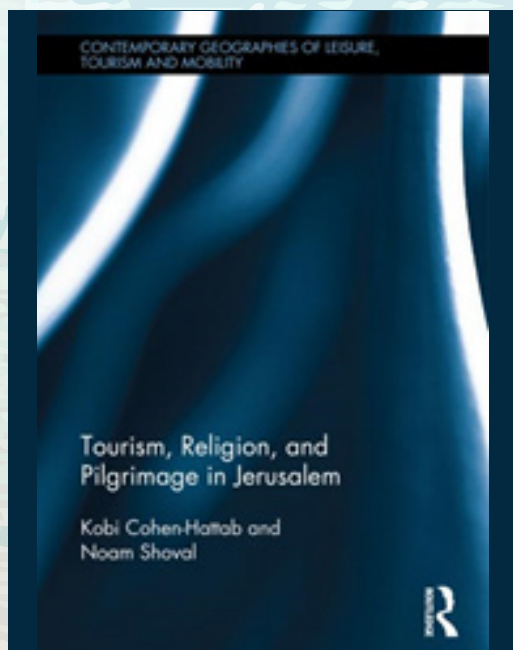
Kobi Cohen-Hattab and Noam Shoval, Tourism, Religion and Pilgrimage in Jerusalem, Routledge

ד"ר קובי כהן הטב

פרופ' נעם שובל

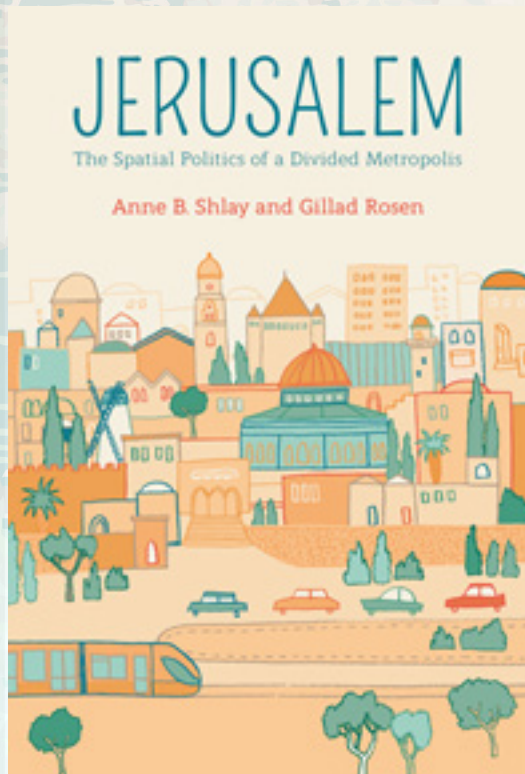
הספר עוסק בהתפתחותה של התיירות והצליינות בירושלים במאה וחמישים השנים האחרונות. בשל חשיבותה הדתית של ירושלים היא תמיד הייתה מוקד לצליינות דתית וכן מקום בעל מורכבות פוליטית רבה. בעקבות כך התיירות והצליינות הן חלק מרכזי בהתפתחותה של העיר ובקונפליקטים הפוליטיים הקיימים בה. הספר עוקב אחר התיירות והצליינות לירושלים בצורה כרונולוגית החל משלהי התקופה העות'מאנית בעיר, תקופת המנדט הבריטי, תקופת העיר המחולקת, העיר לאחר איחודה בשנת 1967 ועד ימינו אלה, ומדגיש את הקשר ביניהם ובין ההתפתחות העירונית בתקופות השונות ואת השימוש הפוליטי שנעשה בתיירות על ידי גורמים שונים. לסיום בוחן הספר את עתידה של העיר ואת התפקיד החשוב שהתיירות יכולה לשמש בו.

אן שליי וגלעד רוזן/

Shlay Anne and Rosen Gillad (2015), Jerusalem: The Spatial Politics of a Divided Metropolis. Polity Press, Cambridge UK.

כאשר אן שליי, פרופסור לסוציולוגיה באוניברסיטת ג'ורג'יה (Georgia State) שבאטלנטה, פנתה אליי לראשונה לפני כעשור בבקשה שאציג לפניה את העיר וסביבותיה, לא יכולתי לשער שמסעותינו במרחב יובילו לכתיבת ספר על ירושלים. הייתי תלמיד המחלקה לגאוגרפיה בשלבי הסיום של עבודת הדוקטורט, ואן הייתה חברת סגל באוניברסיטת טמפל (Temple) שבפילדלפיה, שהגיעה לשנת שבתון בארץ כאורחת תכנית פולברייט של קרן חינוך ארצות הברית-ישראל. עוד בראשית מסענו הראשון, לא רחוק משערי האוניברסיטה העברית, הבנו שזה יהיה מסע מרתק. בצומת הגבעה הצרפתית עדכנה אותי אן שמחלקת המדינה של ארצות הברית הנחתה את מלגאי פולברייט בארץ לא לחצות את הקו הירוק. הדבר נראה לי תמוה, שהרי אנו נפגשים מדי בוקר לקפה משותף בקמפוס הר הצופים ואן גרה באותה העת בדירה

בגבעה הצרפתית. שיחה זו סימנה את יריית הפתיחה למסע אקדמי משותף וניסיון להיכנס לעומקם של תהליכים פוליטיים העוסקים בעיצוב המרחב של ירושלים. כמעט עשור לאחר מכן, לאחר ביקורים אחדים של אן בארץ, עשרות ריאיונות, פוסט דוקטורט באוניברסיטת טורונטו, ושינויים מרתקים בנוף ילדותי בעיר האהובה ירושלים, נסתיימה מלאכת כתיבת הספר **Jerusalem: The Spatial Politics of a Divided Metropolis**. בהוצאת Polity. כתיבת הספר לא הייתה מטרת המסע. שינוי החלטנו לנצל את ההזדמנות ואת השותפות המחקרית כדי לבחון את עצמנו, לראות כיצד נוכל לשלב בין רעיונות, תאוריות ושיטות עבודה הלקוחות משתי דיסציפלינות מחקריות דומות, ועם זאת שונות זו מזו, גאוגרפיה וסוציולוגיה. הניסיון לבחון את המרחב העירוני באופן מדעי וביקורתי חייב אותנו לשאול שאלות אודות יחסי עוצמה, כוחות, מוסדות, מחאה, ממשל, פיתוח, גבולות, זהויות וקהילות. ככל שהתארך המחקר,

כך הבנו את מורכבותה של העיר ואת האתגר להציג את מגוון העמדות, השחקנים והפרשנויות לעיצוב המרחב המטרופוליני. מטרה מרכזית בכתיבת הספר הייתה הגדלת הנגישות של המידע שאספנו לקוראים - לאו דווקא גאוגרפים ואנשי אקדמיה - בישראל ובעולם, לזירה העירונית הירושלמית, ליחסי העוצמות החברתיים, למערך האינטרסים הפוליטיים, ולמשמעויות החברתיות היום-יומיות של העימות המתמשך באזור. הספר עוסק בנושאים אלה ואחרים, תוך הסתכלות ובחינת תהליכי שינוי, שחוותה ירושלים היהודית, ירושלים הפלסטינית, והמרחב המטרופוליני מאז 1967 ובעשורים האחרונים בפרט.

פרופ' אן שליי

ד"ר גלעד רוזן

יהושע בן-אריה/

הרובע היהודי בעיר העתיקה בסוף תקופת המנדט, בהוצאת יד בני צבי ומוזיאון חצר היישוב הישן

פרופ' י. בן-אריה

ירושלים העתיקה היא העיר היחידה בעולם הקדושה לשלוש הדתות המונותיאסטיות, ולפיכך היא משמשת עד היום מעבדה ללימוד, להכרה ולחקר דתות ותרבויות, אוכלוסיות וחברות, אורחות חיים ומנהגים, וכן סגנונות אדריכליים ואמנותיים מן התקופות השונות. כעיר הנתונה לשינויים תכופים ואינטנסיביים חוזרים ונשנים, היא מזמינה את החוקר לעסוק באופן ממוקד בכל אחת מתתי-התקופות המרכיבות את עברה. ואכן, המחקר העומד בבסיס ספר זה מתמקד במתחם מגורים מצומצם ומוגדר - הרובע היהודי - בתקופת משנה ממוקדת, העשור האחרון של תקופת המנדט.

איור 1 | רובע המוגרבים והכותל המערבי, 1912

איור 6 | מבנה ישיבת "פורת יוסף" והמצוק שלפניה. בהמשכה מבנה בית הכנסת "בית מאיר ואהל יצחק"

הספר, שהוא ספר המשך לשלושת כרכי הספר 'ירושלים היהודית החדשה בתקופת המנדט', נשען אף הוא על המפקד המפורט של יהודי ירושלים מספטמבר 1939. מן המפקד עולה בבירור כי האוכלוסייה היהודית שחיה בעיר העתיקה במועד עריכתו, התגוררה כולה בתוך תחומי הרובע היהודי, שהלך והצטמצם בשטחו, בעיקר בחלקו הצפוני. היקפו של המידע קטן בהרבה מזה שרוכז בספר הקודם, ואולם הוא בעל חשיבות גדולה, לנוכח חשיבותו הרבה של הרובע היהודי לאוכלוסייה היהודית כולה. במובנים רבים יש במחקר זה משום השלמה למידע על אודות הנעשה בעיר החדשה, והוא אף מלמד רבות על מערכת היחסים המורכבת והטעונה שנתקיימה בין שני חלקי ירושלים היהודית באותן שנים. מצבה הקשה של אוכלוסיית הרובע בשלהי תקופת המנדט, הנחשף במחקר זה במלואו, ייתכן ונוגע אף הוא להתפתחויות ברובע בתקופת מלחמת העצמאות, ולשאלה מדוע לא פונו הזקנים, הנשים והילדים מן הרובע היהודי כבר בראשית הלחימה, כפי שנעשה ביישובים אחרים בארץ.

פרופ' יהושע בן-אריה, חתן פרס ישראל בגאוגרפיה (תשנ"ט), הניח את היסודות למחקר הגאוגרפי-ההיסטורי של ארץ ישראל וירושלים מנקודת המבט הגאוגרפית. ספר זה משלים את מעגל מחקריו על ירושלים מראשית המאה התשע עשרה ועד קום המדינה.

פוסט דוקטורנטים במחלקה

למחלקה לגאוגרפיה מגיעים מדי שנה חוקרים אורחים ופוסט-דוקטורנטים מהארץ ומחו"ל. כמה מילים על חלק מהפוסט דוקטורנטים שהיו במחלקתנו במהלך השנה האחרונה.

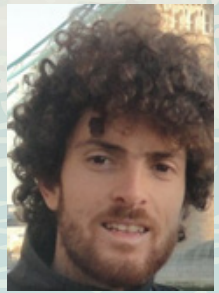
פיית' סטרנליב (Faith Sternlieb)

ד"ר פיית' סטרנליב

ד"ר פיית' סטרנליב, שזכתה במלגת אלברמן בנושא ניהול מים חוצה גבולות, הייתה פוסט דוקטורנטית במחלקה לגאוגרפיה במהלך השנים 2014-2015 באירוחם של פרופ' איתי פישנהדלר ופרופ' ערן פייטלסון. מחקרה עסק בתפקיד ההתפלה במשא ומתן הישראלי-הפלסטיני. במהלך שהותה בירושלים התנדבה פיית' בפרויקט לשיקום נחל קידרון / ואדי אל-נאר. נחל זה סובל מהזרמת שפכים הפוגעת בקהילות המקומיות השוכנות באגן ההיקוות. פיית' עוסקת כעת במחקר מדיניות מים במכון המים, באוניברסיטת קולורדו (Colorado State University). מחקרה מתמקד בניהול מים אדפטיבי ובר-קיימא באמצעות שיתוף פעולה בין המגזר הפרטי למגזר הציבורי.

פרנצסקו מארה (Francesco Marra)

ד"ר פרנצסקו מארה

ד"ר פרנצסקו מארה הוא פוסט דוקטורנט במחלקה לגאוגרפיה במעבדה להידרומטאורולוגיה, ומארח אותו פרופ' אפרת מורין. פרנצסקו סיים את לימודי הדוקטורט שלו באוניברסיטה של פדובה באיטליה בנושא מדידות גשם באמצעות מכ"ם מטאורולוגי באירועי גשם קיצוניים באלפים. במסגרת מחקרו הנוכחי ממשיך פרנצסקו לפתח שיטות למדידת גשם ממכ"ם, ובפרט הוא עוסק בתיקון שגיאות בנתונים ממקורות שונים, והקמת בסיסי נתונים למחקרים השונים המתקיימים במעבדה להידרומטאורולוגיה. פרנצסקו מיישם את נתוני הגשם מהמכ"ם להערכת סיכונים הידרולוגיים, כגון עוצמות גשם חריגות ושטפונות. לאחרונה כתב מאמר המציג שימוש בנתונים לחישוב שכחויות של עוצמות גשם חריגות.

נאוה דקל

ד"ר נאוה דקל

ד"ר נאוה דקל - פוסט דוקטורנטית למחקר במחלקה לגאוגרפיה באירוח של פרופ' רות קרק. נאוה דקל השלימה את התואר ראשון באוניברסיטת ברקלי בקליפורניה, ואת התואר שני באוניברסיטת מדינת קליפורניה בסן פרנסיסקו, והתמחתה בהיסטוריה של אירופה הקדם-מודרנית. את עבודת המחקר לתואר דוקטור כתבה באוניברסיטה העברית בנושא 'תפיסות ילדות וחינוך בשיח החדש ביישוב היהודי בארץ-ישראל, 1882 - 1915', בהנחייתן של פרופ' רות קרק ופרופ' תמר רפופורט. בנושא זה פרסמה מאמרים בכתבי עת שונים. כיום מרצה ד"ר דקל במכון 'כרם' להכשרת מורים, וכן מועסקת כיועצת חינוכית וכתבת בכתב העת 'הד החינוך'.

התחום שד"ר דקל מתמקדת בו במסגרת המחקר הינו גאוגרפיה-היסטורית וגאוגרפיה והיסטוריה של ילדות. במסגרת המחקר המשותף עם רות קרק, מצוי כיום בשלבי סיום מאמר בנושא ערכים אוניברסאליים בתפיסות הילדות ובאידאולוגיה החינוכית של מחנכים ומחנכות בראשית התהוותו של היישוב היהודי החדש בארץ-ישראל בתחילת המאה העשרים. מחקרים נוספים עוסקים בעיבוד וניתוח מקורות בכתב יד של יומן אישי של נער שהיה בנו של מסיונר גרמני בארץ-ישראל במחצית השנייה של המאה ה-19, וביומנים אישיים והתכתבויות של מורות ומורים בירושלים בתחילת המאה העשרים.

נקודת מבט סטודנטאית

על לימודי הבוגר במחלקה

סוף הוא תמיד התחלה של משהו אחר / יעל ישראלי

יעל ישראלי

"מה זה גאוגרף?"

"גאוגרף הוא מלומד שיודע היכן נמצאים הימים, הנהרות, הערים, ההרים והמדברות."
"כמה מעניין!" אמר הנסיך הקטן, "הנה סוף סוף מקצוע אמיתי!" (מתוך הנסיך הקטן מאת אנטואן דה סנט-אכזפרי).

מי מאתנו לא מכיר את הציטוט הזה שהוצג כמעט בכל שיעור ראשון בקורסי שנה א' במחלקה לגאוגרפיה? לפני ארבע שנים התחלתי גם אני את הדרך להבנה מהי הגאוגרפיה. עד מהרה גיליתי כי 'הגאוגרפיה' מתפרסת הרבה מעבר למיקום ולזיהוי של נהרות ושל הרים על המפה - היא שולחת זרועות כמו תמנון, וכל זרוע נוגעת בתחום דעת שונה.

במהלך השנים לקראת התואר הראשון פסענו בשבילים השונים שהגאוגרפיה מובילה אליהם, טעמנו טעימות קטנות מכל זרוע וזרוע, ולאחר זאת ניתנה לנו ההזדמנות להתמקד ולהתמקצע בגאוגרפיה אשר מעניינת אותנו - הפיזית, ההיסטורית או העירונית-חברתית. מלבד הידע הגאוגרפי הרב שצברתי במהלך הלימודים במחלקה, ניתנו לי גם כלים לעריכת מחקר אקדמי והתוודעתי לשיטות מחקר שונות הנהוגות בתחום הגאוגרפיה. במסגרת חילופי סטודנטים באוניברסיטת סידני, גיליתי כי שיטות המחקר, המחקר האקדמי והמונחים האקדמיים שלמדתי עליהם במחלקה, הם למעשה שפה בינלאומית, והמחלקה לגאוגרפיה היא חלק מקהילה אקדמית בינלאומית.

סיור במסגרת הקורס "גאוגרפיה סביבתית"

סיור לברצלונה 2013

בנוסף לכך מצאתי במחלקה לגאוגרפיה ובלמודים בה דברים ייחודיים: סיורים בארץ שהם חלק בלתי נפרד מהלימודים לתואר (שהרי איך אפשר להבין את המרחב בלי להיות בו?), סיורים לחו"ל ואולי החשוב מכולם - גאוגרפיה אנושית שאין כמותה. במחלקה הייתה תמיד אווירה אינטימית וייחודית. היא הייתה עבורי בית שתמיד יכולתי למצוא בו למי לפנות - לאחד הסטודנטים, למרצים או למזכירות, שהיו תמיד מוכנים לעזור בנדיבות ובמאור פנים.

כעת, משהסתיימו הלימודים, ישנה עצבות על תקופה שחלפה ולא תשוב עוד, אך גם ציפייה וסקרנות למה שצופן העתיד. התואר בגאוגרפיה פותח בפניי דלתות רבות לעבודה במשרדים ממשלתיים, במכוני מחקר, בארגונים הסביבתיים במדינה ובמקומות רבים נוספים. כפי שקבע הנסיך הקטן - מדובר "במקצוע אמיתי!"

לכל אדם החוויות ונקודות המבט הייחודיות לו. ולכל אחד הגאוגרפיה שלו. אני בטוחה כי כל אחד מבוגרי המחלקה מוצא את הגאוגרפיה שלו בימים, בנהרות, בערים, בהרים, במדבריות ובאנשים שבהם הוא נמצא ושאותם הוא פוגש.

מלגות ופרסים

מלגות עמירן

פרופ' דוד עמירן ז"ל
1910-2003

פרופ' דוד עמירן (1910-2003), מייסד המחלקה, הוריש למחלקה לגאוגרפיה מחצית מעזבונו. בצוואתו הורה שפירות הקרן יוענקו מדי שנה כמלגות לסטודנטים מתקדמים במחלקה לגאוגרפיה. קרן המלגות על שם פרופ' דוד עמירן מעניקה מדי שנה מלגות לתלמידים מצטיינים לתואר שני במסלול המחקרי וכן לתלמידים לתואר שלישי. המלגות ניתנות לתלמידים בכל תחומי המחקר הגאוגרפיים כולל הגאוגרפיה הפיזית, האנושית והסביבתית. ועדת המלגות המחלקתית, שיש בה ייצוג לכל תחומי המחקר במחלקה, קובעת בכל שנה מי יהיו הזוכים במלגות. המלגות מוענקות מדי שנה בטקס משותף עם המכון לארכאולוגיה. השנה התקיים הטקס במהלך חודש מרץ במכון לארכאולוגיה. הזוכים החדשים במלגת עמירן השנה הם מתן סינגר וגדעון יקר.

מתן סינגר

מתן סינגר

בוגר תואר ראשון בגאוגרפיה ומדע המדינה ותואר שני בגאוגרפיה ותכנון עירוני באוניברסיטה העברית. את עבודת הגמר שלי לתואר שני כתבתי על התנגדויות והעדרן בהקשר של מיקום הוסטלים לאנשים עם צרכים מיוחדים בירושלים, בהנחייתם של פרופ' ערן פייטלסון וד"ר גלעד רוזן. העבודה הניבה מספר ממצאים שסותרים את התפיסה המקובלת לגבי התנגדויות. בעיקר מצביעים הנתונים על כך שאנשים עם הכנסה גבוהה יותר ויותר שנות לימוד נוטים להתנגד פחות. לתוצאות אלה ונוספות השלכות לגבי האופן שבו אנו מבינים את תופעת ההתנגדויות וכן לגבי הדרך המתאימה לחקור אותן. בספטמבר הקרוב אתחיל את לימודי הדוקטורט שלי באוניברסיטת משיגן. הנושא העיקרי שאני מעוניין לחקור הוא כיצד מדיניות שנועדה להיטיב עם הציבור הרחב משפיעה על אוכלוסיות שונות בעיר, ובייחוד על אוכלוסיות מוחלשות.

גדעון יקר

גדעון יקר

כבוגר תואר ראשון ושני במחלקה לגאוגרפיה, נרשמתי השנה ללימודי דוקטורט בהנחייתם של פרופסור ערן רזין וד"ר גלעד רוזן מהמחלקה לגאוגרפיה ופרופסור מארק רוזנטראוב מאוניברסיטת משיגן, ארה"ב. ההזדמנויות והתמיכה שהמחלקה לגאוגרפיה העניקה לי במהלך שנות לימודי חזקה את רצוני להמשיך לתואר השלישי. במהלך לימודי המוסמך השתתפתי בפרויקט של האיחוד האירופי במסגרת FP7 אשר עסק בקונפליקטים סביבתיים ושימושי קרקע לאורך קווי החוף של ישראל ומדינות נוספות השותפות בפרויקט, וכתבתי עבודת גמר תחת הנחייתו של פרופסור ערן רזין. העבודה בפרויקט וכתובת התזה העניקו לי את ההזדמנות להתחבר לתחומים השונים במחלקה ולהיפגש עם מרצים וחוקרים מחו"ל בכנס שהתקיים בארץ, בפגישות שהתקיימו במוסדות אקדמיים ברחבי העולם ובכנס IGU בקלן, גרמניה בקיץ 2012, שם הצגתי את מחקרי. הדוקטורט שלי מתמקד בתחום הלימודים העירוניים ועוסק בפיתוח איצטדיונים ואגרות במסגרת תכנון אסטרטגי ועסקי ופיתוח עירוני. העבודה בוחנת מקרי בוחן ישראליים ומקרה בוחן קנדי (שביקרתי בו בפברואר האחרון). בזכות מלגת עמירן ומלגה נוספת ממכון טרומן יכולתי להתמקד במחקר במהלך השנה האחרונה ולהתקדם התקדמות ניכרת בכתיבה וחקר הנושא.

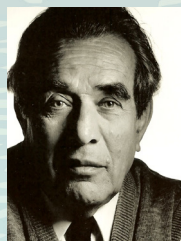

פרופ' שלום רייכמן ז"ל
1992-1935

פרס ע"ש פרופ' שלום רייכמן - הוענק לרותם שעתל

פרופ' שלום רייכמן היה חוקר ומרצה במחלקה, שבפועלו המדעי עסק בתחומי התחבורה, הגאוגרפיה ההיסטורית, תכנון ומדיניות, וגאופוליטיקה וגבולות. משפחתו של פרופ' רייכמן החליטה להנציח את זכרו באמצעות פרס לעבודת סמינר מצטיינת במהלך לימודי התואר השני במחלקה לגיאוגרפיה. זוכת הפרס היא רותם שעתל על עבודת סמינר במסגרת הקורס של פרופ' נעם שובל בנושא 'שוק מחנה יהודה לאן? - מגמות שינוי ופיתוח בשוק העירוני בראי הסוחרים'. ועדת המלגות של המחלקה

ציינה כי עבודתה של רותם היא עבודת סמינר איכותית ומרשימה. בעזרת סקירה תאורטית מוקפדת ויעילה ממקמת רותם את התמורות בשוק מחנה יהודה במגמות עולמיות ובשינויי הרגלי תיירות פנים וחוץ. מיפוי סוגי העסקים בשוק כצעד ראשון להבנת התהליכים נעשה באופן מושכל ובאמצעות גרפיקה מאירת עיניים. השימוש בריאיונות עם סוחרים השוק מאפשר גישה ישירה לתפיסותיהם. ניתוח הריאיונות רהוט ומאפשר בחינת ההשערה. העבודה כתובה היטב, ובעלת מרכיב מחקרי ברמה גבוהה.

פרופ' דב ניר ז"ל
1992-1935

פרס ע"ש פרופ' דב ניר - הוענק לאורטל קרן

הפרס לזכרו של פרופ' דב ניר, חוקר ומורה במחלקה לגאוגרפיה במשך שנים רבות, שמחקריו עסקו בגאומורפולוגיה של ארץ ישראל ובגאוגרפיה רגיונלית, מוענק על ידי משפחתו לעבודת גמר מצטיינת לתואר שני. זוכת הפרס השנה היא אורטל קרן שעבודת המוסמך שלה נערכה בהנחייתו של פרופ' ערן רזין בנושא 'גוף בריא בעיר בריאה - תכנון ופיתוח גני כושר ציבוריים בחיפה, ירושלים ותל אביב'. מדובר בנושא

חשוב בעל משקל הולך וגדל בתחום התכנון העירוני, שטרם נחקר בארץ ומעורר עניין רב בארץ ובעולם. ועדת המלגות מצאה את עבודתה של אורטל מצטיינת בזכות החדשנות והמקוריות בתחום המחקר, הבוחן תופעה עירונית שהתפשטה ברחבי העולם ובארץ בשנים האחרונות, תוך בחינת הגורמים המניעים את התהליך: הרשות המקומית וחברות פרטיות. העבודה כתובה ברמה גבוהה, ומשלבת שיטות מחקר כמותניות ואיכותניות כולל ראיונות, ניתוחים סטטיסטיים, וניתוחים מרחביים על בסיס ממצאים משלוש ערים.

הרצי הלוי ז"ל

פרס ע"ש הרצי (הרצל) הלוי ז"ל - הוענק ליעל ישראלי

הרצל (הרצי) הלוי היה סטודנט לקראת סיום לימודיו לתואר הראשון במחלקה לגאוגרפיה, כאשר פרצה מלחמת ששת הימים. הרצי גויס לשרות מילואים במסגרת אחת מחטיבות הצנחנים במילואים והשתתף במערכה לשחרור ירושלים ובה נפל בקרב. זמן קצר לאחר נפילתו החליטה אלמנתו, גב' יפה הלוי, בסיוע המשפחה וידידה, להנציחו באמצעות מתן פרס על שמו. הפרס מוענק מדי שנה בטקס שמתקיים סמוך ליום שחרור ירושלים לעבודה סמינריונית מצטיינת אשר נכתבה במסגרת אחד הסמינרים של התואר הראשון. השנה הוענק הפרס במסגרת טקס חניכת הדגם הדגם הטפוגרפי של ירושלים לזכרו של הרצל (הרצי) הלוי.

הפרס ניתן ליעל ישראלי על עבודת הסמינר בנושא: 'השפעת המדיניות האירופאית בסחר בפחמן (ETS) על מדינות מזרח אירופה', שנכתבה במסגרת הקורס אינטגרציה כלכלית ושינוי מרחבי באירופה, בהנחיית פרופ' דני פלזנשטיין. העבודה מנסה לבחון באמצעות ניתוחים סטטיסטיים ברמת המדינה האם הייתה למדיניות האירופית של סחר בפחמן השפעה על מדינות מזרח אירופה לעומת מדינות מערב אירופה. העבודה כתובה ברמה

גבוהה, כוללת סקירה נרחבת של התפתחות המחשבה הסביבתית והמדיניות הסביבתית בעולם בכלל ובאירופה בפרט, בונה מבנה קונספטואלי של מערך המחקר והמשתנים, ולאחר מכן מגדירה השערות מחקר, שאותן היא מנסה לבחון תוך שימוש בנתונים מספריים וניתוחים סטטיסטיים רבים ומגוונים. יעל מכירה בעבודתה במגבלות המחקר והשיטות שבהן היא משתמשת, ובהתאם לכך היא משתמשת בזירות בנתונים ובעיקר - בהסקת המסקנות. זוהי עבודת סמינר מרשימה מאוד המציבה יעד שאפתי לעבודת סמינר בתואר בוגר, ואף מצליחה לעמוד ביעד זה.

פרס ע"ש ג'יימס אמזלג - הוענק לאבי משיח ולגיא ג'מו

אבי משיח

גיא ג'מו

ג'יימס אמזלג היה נינו של יוסף אמזלג, יהודי ספרדי מגיברלטר ונכדו של חיים אמזלג שהיה סגן הקונסול הבריטי והפורטוגזי ביפו. בשנת 1985 הוא הקים לזכרו קרן המסייעת למחקר בגאוגרפיה היסטורית של ארץ ישראל. הקרן העניקה השנה שני פרסים לעבודות מ.א. מצטיינות:

אדריכל אבי משיח זכה בפרס על עבודתו: 'שימור מאפיינים מסורתיים בגלעיני כפרים ערביים בסביבה מתפתחת'. העבודה משלבת מחקר גאוגרפי-היסטורי קפדני ומדוקדק עם תשובה יישומית לבעיה מקצועית הקיימת בשטח ודורשת התמודדות חיונית.

גיא ג'מו זכה בפרס על עבודתו: 'היבטים בהתפתחות העירונית של רמלה בשלהי התקופה העות'מאנית ובתקופה הבריטית'. זו עבודה חדשנית העוסקת בנושא שלא נחקר כלל קודם לכן. העבודה התבססה על מקורות רבים ומגוונים והיא משלבת היבטים פיסיים הנוגעים למבנה העיר, היבטים שלטוניים והיבטים חברתיים.

מלגות הצטיינות בגאואינפורמטיקה

החטיבה בגאואינפורמטיקה היא תכנית לימודים במסגרת התואר הראשון, שתלמידים מצטיינים לומדים בה את תחומי מערכות המידע הגאוגרפי ושיטות חישוביות מודרניות בתחום.

המחלקה לגאוגרפיה מעניקה מלגות הצטיינות לתלמידי החטיבה בגאואינפורמטיקה. השנה הוענקה המלגה לתלמידים: אור גור, ברוך לזרוס, ניר בלפר, נורית אברך וויקטוריה ודובין.

ויקטוריה ודובין

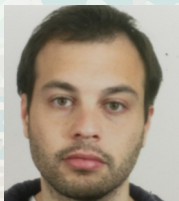
אור גור

נורית אברך

ברוך לזרוס

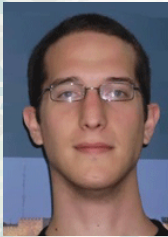

ניר בלפר

פרס לעוזרי ההוראה מצטיינים

עמית טובי

רשף מוריה

יאיר-אשר גרינברגר

אנו רואים חשיבות רבה בתרומתם של עוזרי ההוראה לקורסי המחלקה לגאוגרפיה. מדי שנה מקיימות האוניברסיטה והמחלקה סקר שביעות רצון בקרב התלמידים ביחס לעוזרי ההוראה, ועל פי תוצאות הסקר אנו מעניקים פרס למתרגלים המצטיינים. השנה זכו בפרס: רשף מוריה ויאיר-אשר גרינברגר. ראוי לציון גם עמית טובי שזכה בהערכות הוראה גבוהות מאוד.

חילופים ופרישות בסגל המנהלי

כרמית כהן-גלברג

מעצבת גרפית חדשה ביחידה לגאואינפורמטיקה

כרמית כהן-גלברג

נולדתי וגדלתי במרכז תל אביב. בשנת 2005 סיימתי את לימודי התואר בשנקר בעיצוב גרפי עם התמחות במדיה אינטראקטיבית, ומיד אחר כך התחלתי לעבוד כעצמאית. בשנת 2009 בעקבות לימודים של בן הזוג עברתי להתגורר בלונדון ושם עבדתי כמעצבת דיגיטלית בזמן לימודיו. גרתי בלונדון 3.5 שנים, שבמהלכן נולד הבן שלנו אדם יהונתן גלברג. בשנת 2013 חזרנו לארץ. לירושלים עברנו בעקבות עבודה של בן הזוג וכיום אנו מתגוררים בשכונת בקעה המדהימה. אני מאושרת לגור בירושלים, זו עיר מרתקת ומגוונת שתמיד סקרנה אותי. אני שמחה להצטרף למחלקה לגאוגרפיה וגאה להיות חלק מהצוות של המרכז לגאוגרפיה חישובית. מאחלת שנעבוד יחד בשיתוף פעולה פורה ומהנה.

קרינה דוקס ברנדט

ספרנית חדשה בספריית המפות

קרינה דוקס ברנדט

התחלתי לעבוד בספריית המפות בדצמבר 2014. עד אז עבדתי כספרנית בספרייה המרכזית בתחומים שונים. תמיד היה לי עניין רב במפות ובאטלסים, אבל אין לי השכלה פורמלית בתחום. למדתי בהולנד שפות שמיות (תואר שני), ועשיתי תואר שני נוסף בלימודי ספרנות ומידענות, בהם התמקדתי בכתבי יד עבריים. הידע שיש לי במפות ישראל בא מהשכלתי כמורת דרך מוסמכת. כדי להרחיב את ידיעתי בתחום המפות לקחתי כבר בסמסטר ב' האחרון שני קורסים במחלקה לגאוגרפיה בתחום גאוגרפיה היסטורית, ואני מקווה להמשיך ללמוד ולהשכיל בתחום. ספריית המפות היא אוסף גדול ומגוון, ובחלקו נדיר, של מפות ארץ ישראל ושל מפות העולם. בכוונתי לקדם את הסידור והארגון של האוסף, לקטלג את האוסף בקטלוג המקוון, ולסרוק חלקים ממנו בהתאם לחוקי זכויות היוצרים וצרכי ההוראה. ספריית המפות היא נכס חשוב של המחלקה לגאוגרפיה. אשמח לשיתוף הפעולה אתכם ואצפה לכל משוב, הצעה ועניין שתוכלו להוסיף לי!

ברכות חמות

לפרופ' ערן רזין על קבלת דרגת פרופ' מן המניין, לפרופ' נעם שובל על קבלת דרגת פרופ' מן המניין, לפרופ' איתי פישנהדלר על קבלת דרגת פרופ' חבר, לפרופ' ערן פייטלסון שנבחר ליקיר התכנון בישראל, לפרופ' רות קרק על קבלת פרס הרצל ולפרופ' אפרת מורין על קבלת פרס הרקטור.

פרופ' איתי פישנהדלר

פרופ' נעם שובל

פרופ' ערן רזין

פרופ' רות קרק

פרופ' אפרת מורין

פרופ' ערן פייטלסון

למורינו המצטיינים (לשנת הלימודים תשע"ד, כולל אבני פינה):

פרופ' רני אהרונסון פרופ' רוני אלנבלום

פרופ' אורי דיין

פרופ' י. בן-אריה

פרופ' יהושע בן-אריה, פרופ' אורי דיין, פרופ' עמוס פרומקין, ד"ר רני אהרונסון, פרופ' רוני אלנבלום, ד"ר גלעד רוזן, פרופ' נעם שובל, מר עדי בן-נון, ד"ר תמיר גרודק, גב' רותי הררי-קרמר, מר עמית טובי, מר רשף מוריה, מר מתן סינגר.

לד"ר איל אשבל על אישור עבודת הדוקטורט שלו בהנחיית דני פלזנשטיין: 'התפתחות מוקדי משנה במערכת מטורפולינית: זיהוי, ניתוח ומידול'.

ד"ר תמיר גרודק

מר עדי בן-נון

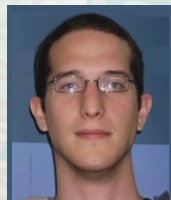
פרופ' נעם שובל

ד"ר גלעד רוזן

מר מתן סינגר

מר רשף מוריה

מר עמית טובי

גב' רותי הררי-קרמר

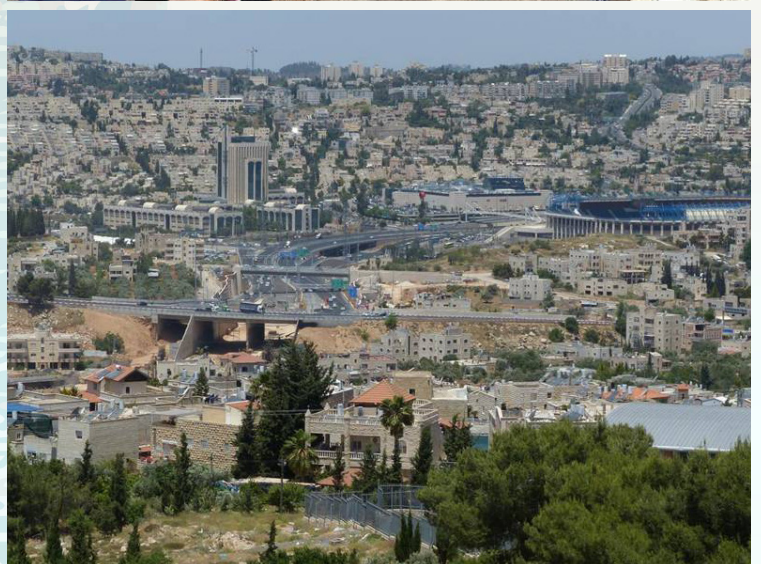

ד"ר איל אשבל

מהווי המחלקה

המחלקה לגאוגרפיה יצאה לסיור המסורתי ב- 18 במאי, 2015

למרות החמסין, נהגנו מיום מעניין ומהנה, שהתחיל בשעות הבוקר במרכז ירושלים בהדרכת אודי בן-דרור מהרשות לפיתוח ירושלים וליאור בר-דור מחברת עדן לפיתוח מרכז העיר. הם הציגו את תפיסת הפיתוח העכשווית של מרכז העיר ופרויקטים עם דגש על ההישגים שהושגו בפרויקטים שונים שכבר בוצעו ועל האתגרים שעוד נותרו. לאחר מכן המשכנו לבית צפאפא, שם אירח אותנו עלי איוב ושותפיו מהמנהל הקהילתי, ולמדנו על בעיות הקשורות בתכנון ובבנייה בשכונה ובפרט על קשיים הקשורים בכביש בגין דרום ובמתחם שכונת גבעת המטוס. במסגרת הסיור בשכונה הביא אותנו עלי לנקודת תצפית יפהפיה על העיר. לקינוח יום הסיור, הגענו לגן הארכיאולוגי ברמת רחל שנפתח מחדש לאחר שש עונות חפירה. ראינו ושמענו מבני ארובס ורן מורין על ממצאים ארכיאולוגיים חדשים ושאלות הנוגעות לשיקום ושימור האתר.

סיורים לחו"ל

סיור לרומא

הסיור העירוני שלנו ברומא כבר הפך למסורת ובשנה הקודמת הוא התקיים בפעם החמישית [והרביעית ברציפות].

כותב על כך פרופ' רוני אלנבלום שהדריך את הסיור יחד עם פרופ' אלכס יעקובסון ועם פרופ' מנואלה קונסוני: "שתי ערים בעולם מעניקות ללומדים אותן עומק היסטורי שהוא חוצת זמן ותרבות ושיש לו משמעות כמעט בכל

מקום - ירושלים ורומא. אני מאמין שהלימוד האינטנסיבי של רומא, יחד עם הלימוד האינטנסיבי של ירושלים ב"קורס הדגל" של המל"ג שהמחלקה שלנו יזמה, מעניק לסטודנטים פרספקטיבה תרבותית שאותה לא יוכלו לקבל בשום מקום אחר." וחוץ מזה הסטודנטים גם נהנים... ראו את הקליפ שהכנו מהטיול האחרון ברומא:

<https://www.youtube.com/watch?v=8916Bnsr2d0>